De siste spermhvaljegerne i Nord -Atlanteren

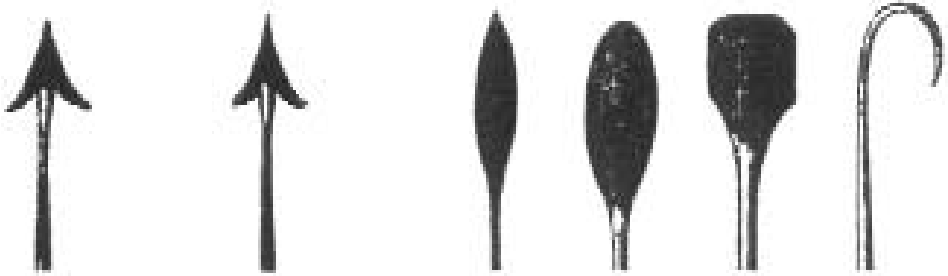

CLAUDE PAQUET

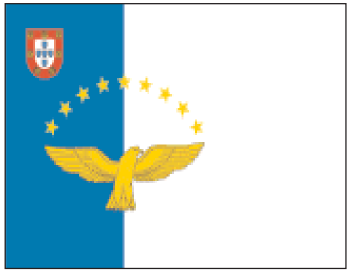

De siste spermhvaljegerne i Nord -Atlanteren.

(rapport publisert i Montreal - avisen Le Devoir 13. mars 1981)

"Et stort antall hvalfangere kommer fra Azorene der skipene fra Nantucket legger anker for å tenke på mannskapene med de sterke bønderne på disse steinete øyene ... vi vet ikke hvorfor, men det er blant øyboerne at de beste hvalfangerne rekrutteres. " (Hermann Melville, Moby Dick, 1851)

Klokken seks om morgenen går det opp morgen, jeg krysser kaia. To menn gjør den samme turen i motsatt retning, vi passerer hverandre. Den rituelle "bomdia" utveksles med et smil. Bare hunder ser ut til å være virkelig aktive, utrettelig på jakt etter mat med snuten mellom potene.

Klokken syv står solen opp i horisonten. Det er nå mer enn ti av oss som går rundt og chatter rolig. En mann med et slitt hvitt skjegg på et forvitret ansikt ser på meg med sine dype grønne øyne. Plutselig eksploderer en fyrverkeri. Det er den generelle euforien, vi klapper hverandre på skulderen, vi håndhilser, det er nesten en fest. Det blir jakt på spermhval i morges. Utkikkspunktet så en noen få kilometer fra kysten. Seilhvalbåten blir skutt opp. Det er overflod, bortsett fra meg, jeg venter fortsatt.

Den gamle, ubarberte, upassende, ser på meg og tar en siste dråpe fra sin evige rumpe. Her er han den mest respekterte mannen, han kalles "mesteren", mesteren. Over førti års jaktopplevelse. Vi forventer mer enn ham i båten. Når han legger den ene hånden på skroget, gjør han korsets tegn med den andre, ser på meg igjen og nikker godkjent; Så jeg vil også delta i jakten.

Jeg går ombord og kollapser av nervøsitet i bunnen av motorhval-

båten som vil føre oss til nesten en halv kilometer fra spermhvalen. En nesten meditativ stillhet er nå installert, og fremover vil gesten være språk. Vi forlater havnen i Horta, hovedstaden på øya Faial i Azorene, en gruppe øyer som er tapt i Nord -Atlanteren, nesten sentrum av verden. Disse øyene med vulkansk basalt er en stave av naturen, så mye er gjennomsyret av mysterier; magiske stopp der livet har blitt opprettholdt i tradisjonene til tradisjonenes renhet og hvor naturen har beholdt alle sine fortryllelser.

Siden 1832 har azoreerne alltid jaktet den store spermhvalen etter samme metode, som lærte av baskerne og som ligner mye mer på en rase enn en jakt. Du må ta igjen spermhvalen ved å skli mellom bølgene og de bølgende brytningene i Nord -Atlanteren, heve masten på armlengdes avstand, heise seilet, nærme deg det stille, pil spermhvalen i lungene og la deg bli dratt og kastet rundt av monsteret, en ekte akvatisk rodeo, til fullstendig utmattelse. Og fremfor alt for å komme foran de andre hvalfangerne fra de andre øyene, også i jakten på hvalen. Jakt er derfor veldig forskjellig fra de som ble utført av de japanske, norske og russiske hvalfangere-fabrikkene som takket være avansert teknologi nesten fullstendig monopoliserer denne industrien, som likevel er under embargo.

Historisk sett begynte hvalfangst på Azorene i 1760. Den ble introdusert av amerikanerne som lærte teknikken fra Nattick -indianerne. På ett år ble øygruppen Azorene den viktigste mellomlandingen, forsyningen og jaktmarken for mer enn seksti hvalfangere på jakt etter hvaler. På grunn av det utenlandske monopolet var jakt på sper-

mhval aldri virkelig lønnsomt for øyboerne. Azorerne kunne ikke konkurrere mot denne jaktarmadaen, og utviklet derfor en mer økonomisk båttype.

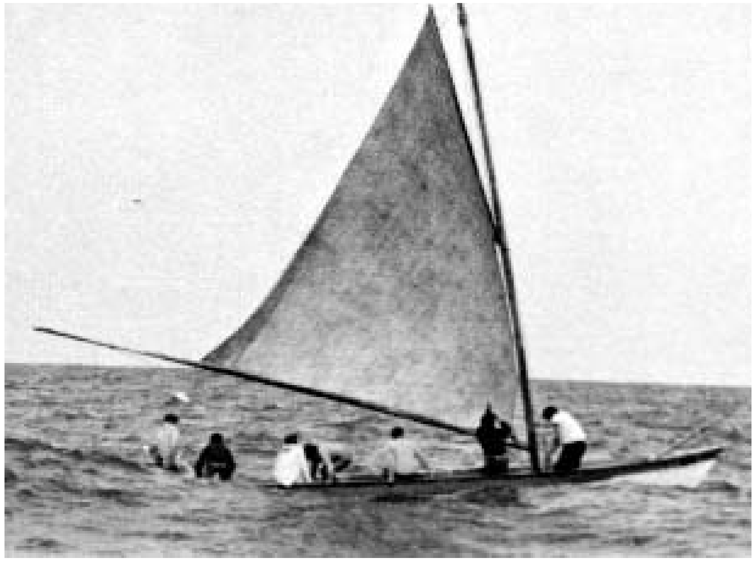

I 1894 bygde en innbygger på øya Pico, ved navn Marchello, den første typiske jaktbåten i skjærgården, et mesterverk som kombinerer estetikk med nytte.

"Det er det mest perfekte akvatiske fartøyet som noen gang har seilt til sjøs," skriver oseanograf Robert Clarke. Ti til tolv meter lang,

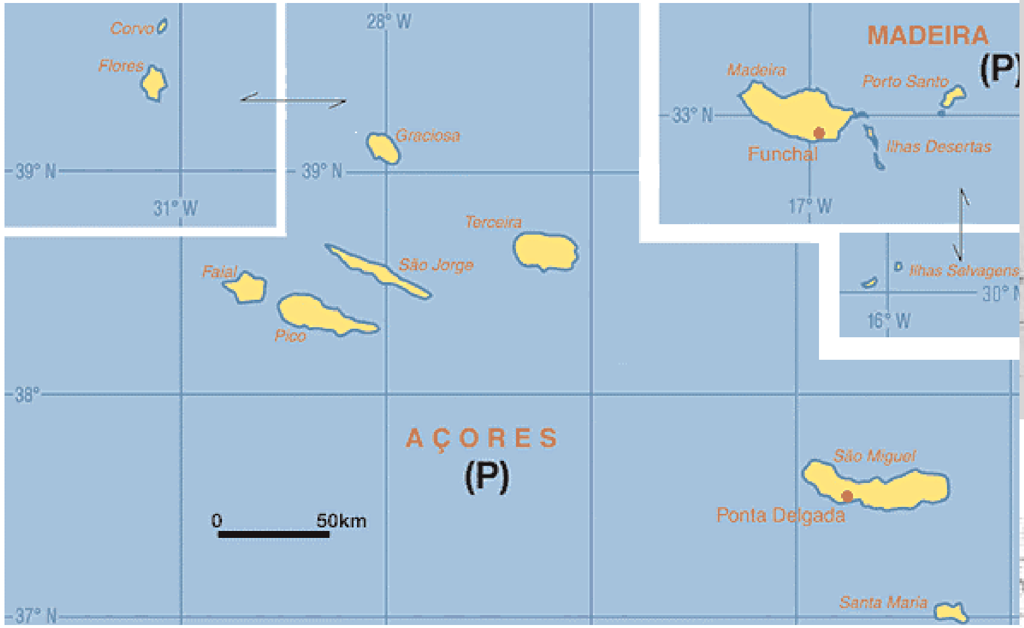

med gaffelvinge og jib, kan den azoriske hvalfangstbåten roes. Det er en ekte tour de force fordi den er fem meter. Sju menn sitter om bord, inkludert "mesteren" bak, hvis oppgave er å styre båten og kontrollere linjen, mens den ledende roeren også fungerer som harpuner. Disse jegerne er korte og massive som sementblokker, og er de siste levende vitnene til en fantastisk æra som fungerte som bakteppe for Hermann Melvilles berømte Moby Dick.

Scenariet med en jakt er alltid det samme. Om sommeren plasseres utkikksposter i utkikksposter

langs kysten og skanner havet for å se ankomsten av en skole med spermhvaler. Disse utsiktspunktene har utrolig synsstyrke og er stort sett erfarne eksjegere. De kan, fra utkikksposten sin, se hvalstrømmen av hvaler nesten tretti kilometer unna på en klar dag og kan til og med bestemme størrelsen på arten ut fra vannmengden i denne fontenen. Så snart en hval er funnet, skyter utkikksposten ned som om det var en festdag for å advare landsbyboerne. Jegerne skynder seg i hvalfangstbåten som er slept med en "lancha", en motorbåt, til jaktområdet. De eneste to moderne innovasjonene som ble introdusert var motorbåten og radiotelefonen. På omtrent 300 meter fra dyret heises seilet, jakten begynner mellom rutsjebane i Atlanterhavet. Stående ved baugen av båten, venter den febrilske harpuneren på den rette vinkelen for å kaste sin fem til seks fot

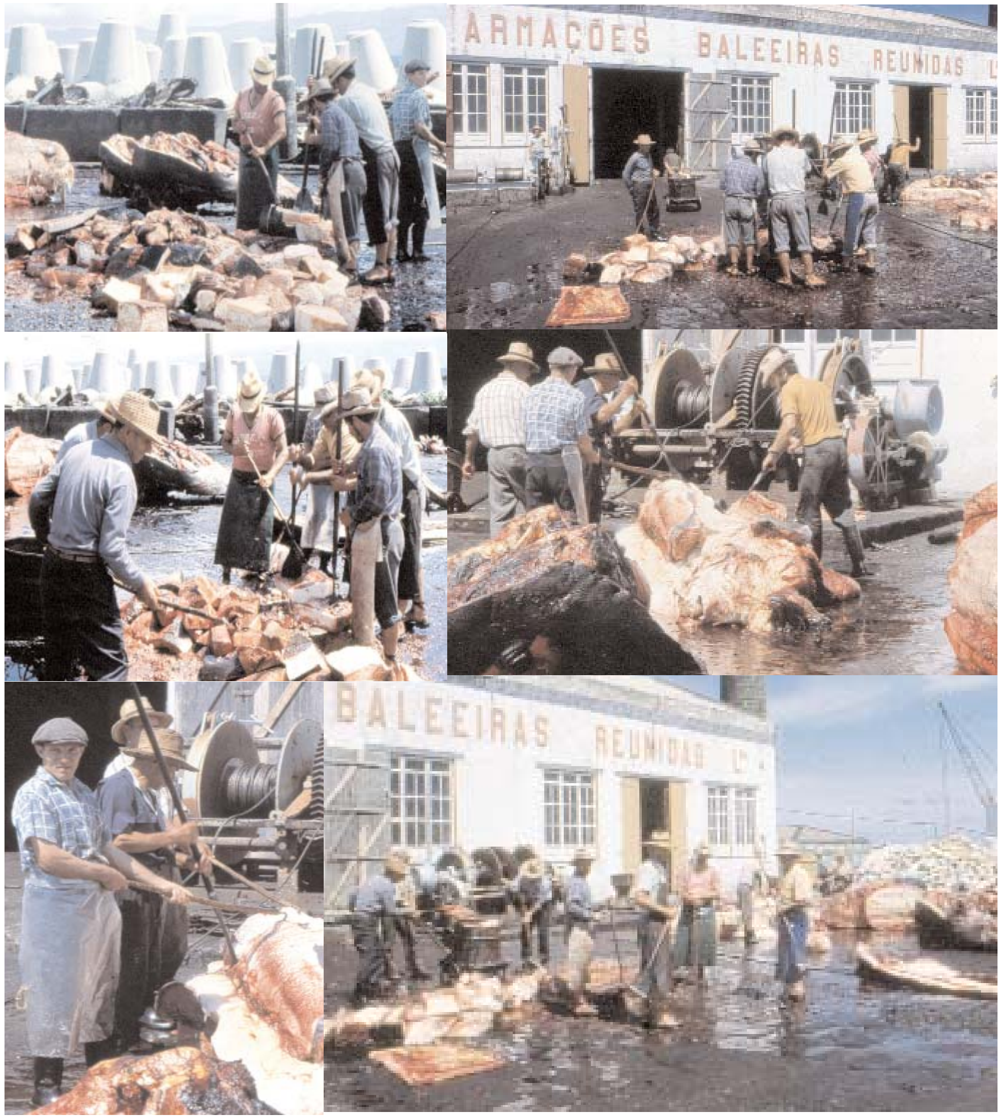

lange spyd med trekantet spiss. Den skadede spermhvalen dykker i en så fryktelig fart at snøret må sprøytes slik at det ikke tar fyr. En usikker kamp på ti timer har nettopp startet. Hvis det er flere seire, er det også like mange nederlag. Noen ganger dykker den mer snedige spermhvalen før harpunen kaster og forsvinner ned i havets dypeste dybde. En annen gang må tauet kuttes etter åtte timers kamp etter ordre fra kapteinen fordi harpunen ikke punkterte lungen til hvalen. Ofte vender vi tilbake til havnen utmattet og tomhendt under blikket av engstelige kvinner som venter på å se ektemannen eller sønnene røre landet uskadd.

Hvalens kropp blir slept av motorbåten til fabrikken Armacoes Baleeiras Reunidas Ltd. på øya Pico. Bevæpnet med en lang, skarp slikkepott, kuttet sjøslakterne store baconstrimler som ble tatt med i ovnen for å fjerne oljen. Under virkningen av varme blir baconet i kjelene til olje. Smelteverket helter deretter oljen i vann for å avkjøle oljen og rense den : oljens egenvekt er lavere enn vann, den flyter på overflaten mens urenhetene synker til bunns. Den helles deretter i en sil og legges deretter i fat. Andre arbeidere jobber med å desartikulere overkjeven til baleen-hvaler eller samle spermhvalens elfenbenstenner.

Natten faller, kafeen kommer til live. Dagens jakt blir tatt opp og ned og alle har sine egne kommentarer. En damp av "aguardiente" parfymer luften. Klokken åtte diskuterer vi hardt, klokken ti faller vi som fluer under virkningen av dette flytende insektmiddelet. Og det er bra, vi kan ikke leve med ideen om døden tjuefire timer om dagen. Så vi må glemme faren, glem de hundre og tjue vennene som døde i jakten fra starten. Glem at i morgen starter det igjen ... kanskje.

Hvaler og mennesker.

Hvalfangst og dens produkter fra kjøtt, fett og bein er kjernen i vår historie. I begynnelsen var sjøjakt hovedsakelig eiendommen til inuitene og stolte på fem arter: hvalen, narhvalen, beluga, hvalrossen og selen. Inuittene bodde langs kysten for å jakte på sel og hval som de absolutt trengte. Det rå kjøttet av sel og hvalross var avgjørende for at de kunne mate seg selv og mate hundene sine. huden for å lage sine lange kajakker og vanntette støvler, stropper og hitches. Fra hvalen brukte de, i tillegg til olje og kjøtt, de faste beinene som de hugget såler til skøytene til hundesleden. Hvalens høye skjelett ble brukt som ramme for husene og ballene ble brukt til fremstilling av

fiskegarn og buer og piler.
Mellom 1100- og 1300 -tallet praktiserte Les Basques hvalfangst langs kysten mellom Bayonne og Bilbao. Biarritz var i tre århundrer den viktigste havnen for baskiske hvalfangere. Oppmuntret av suksessene og økningen i tilbud og etterspørsel begynte baskerne å jage hval på åpent hav, og seilte dermed nordover langs Europas kyster for å nå Island i 1412 (Ruspoli). I kontakt med vikingøyboerne og sagaene deres, lærte de sikkert om eksistensen av et mytisk land, Vinland, hvor hvalene ville ta tilflukt. Fra Island til Amerika er det bare et enkelt skritt for disse erfarne seilerne. I følge historisk anerkjente data flyttet vikingene (norrøne) fra Skandinavia på 900-tallet til Island og Grønland og fortsatte deretter utforskningene vestover for å nå Labrador-kysten og Island of Earth- New. Foreløpig og inntil motsatt er bevist, ville Helluland være Baffin Land og Markland ville være Labrador. Baffin Land ga den mest verdsatte fuglen til falk, dvs. hvithøken, mens Labrador ga tømmeret de trengte. Vinland ville ligge i Anse-aux-Meadows (Newfoundland) hvor Leif Eriksson, sønn av den berømte Eric the Red, ville ha grunnlagt rundt 1000 en liten handelskoloni kalt Leifsbudir, i hjertet av en region som er anerkjent som fruktbar. hos hval og torsk.

Noen historikere tror at baskerne, etter at vikingene også ville ha "oppdaget" Amerika før Christopher Columbus og ville ha holdt denne oppdagelsen hemmelig, og ønsket å beskytte deres monopol på torskefiske og hvalfangst. Baskiske sjømenn var verken oppdagelsesreisende i statens tjeneste, eller kolonisatorer, men fiskere som drev kommersiell virksomhet, og derfor viktigheten av å holde de velstående maritime rutene hemmelige. (Jean-Pierre Proulx, 1986)

Rundt 1526 forlot flere titalls skip Baskerland for å jakte på hval i Gulfen og elvemunningen i St. Lawrence på tidspunktet for migrasjonen mellom juni og august. På kysten av Labrador og Newfoundland, mot Belle-Isle-stredet, har arkeologer avdekket rester som demonstrerer tilstedeværelsen av baskiske ovner for behandling av "ballaine" olje. Baskerne fortsatte utforskningen av nordkysten av St. Lawrence, og baskene kom for å jakte hval i vannet i Mingan -skjærgården, fra 1550. Greven av Puyjalon noterte, på slutten av 1800 -tallet, i sin journal, strukturene av mur mens arkeologiske utgravninger foretatt av René Lévesque på 1970 -tallet bekreftet bruken av en ovn på Île Nue og Île du Havre de Mingan av baskerne. Île aux Basques på sørbredden av den store elven ble mellom 1580 og 1860 det viktigste senteret for behandling av hval- og selolje. Île aux Basques på sørkysten, med Les Escoumains og

Tadoussac ved munningen av Saguenay på nordkysten, dannet den mest produktive maritime hvalfangsttrekanten i det indre av de kanadiske kysten.

Mens normannerne, bretonerne og Rochelois hadde fartøyer på 50 til 100 tonn, brukte baskerne campingvogn-er på 200 til 400 tonn montert av mannskaper på 40 til 70 mann. Ombord ble det brukt mellom tre og seks fiskebåter (torsk) eller hvalfangstbåter med en lengde på tjue eller tret-ti fot, med flat bunn og blussede kanter for mannskapets arbeid.

Forfedreteknikken som de utviklet varte til 1980. En gang styrte den flekkede hvalen, hvalfangstbåten, 8m, 30c lang med 1m, 80c bred og besetningen: fem roere, en styrmann og en harpuner, seil mot byttet. 200 meter fra dyret senkes seilet og roerne tar over til harpuneren kan prestere. Etter det første slaget som gjennomsyrer lungen, blir en andre harpun lansert med en bøye som bremser dykket og gjør dyret sliten. Ved hver stigning blir hvalen igjen slått med dart og spyd til døden oppstår. Brakt tilbake til land blir hvalen slaktet og baconet lagt i en ovn hvor det smeltede fettet samles, deretter helles det i en fin sil og oljen legges i fat.

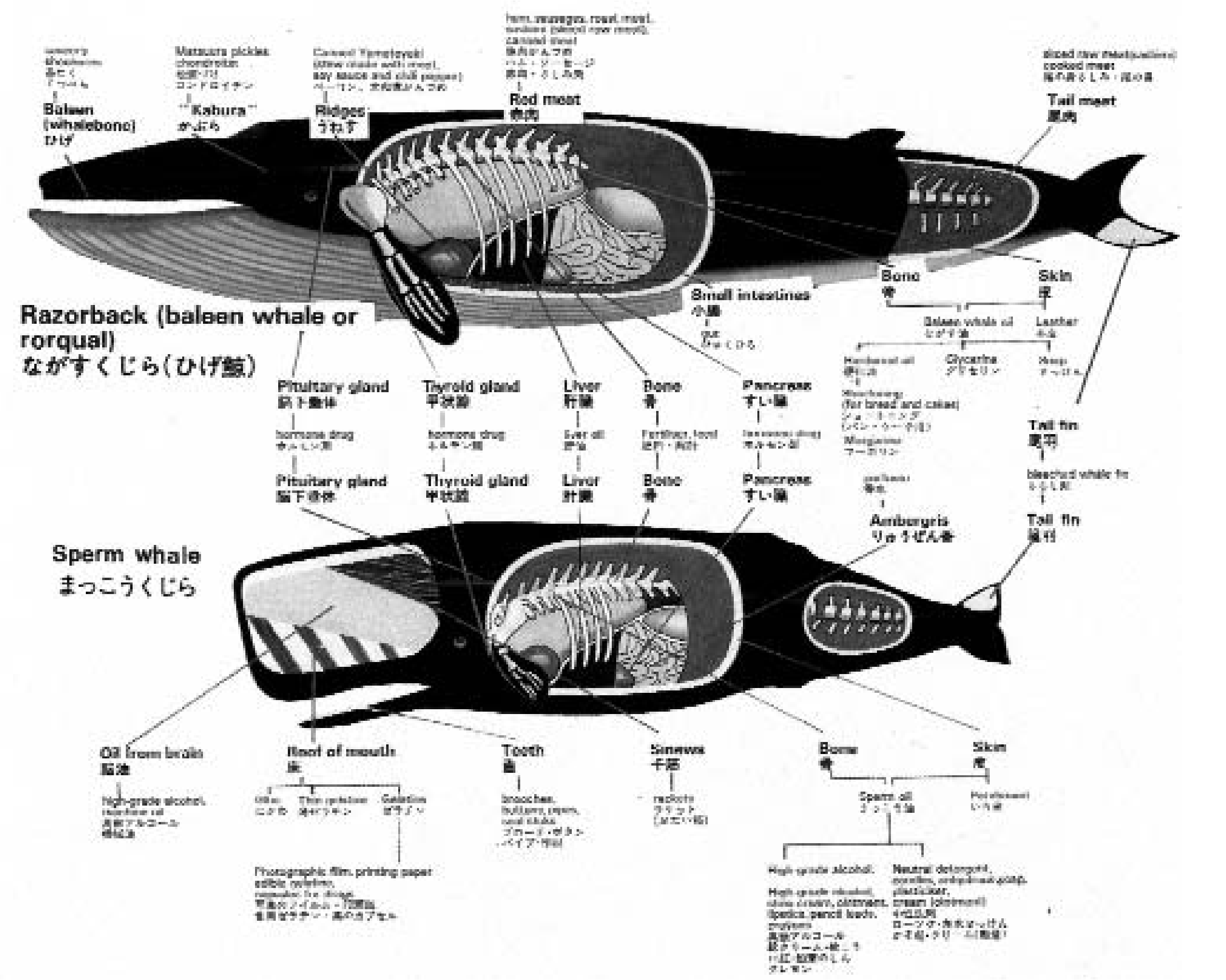

(Bélanger, 1971)
I tillegg til å bygge ovner for tilberedning av olje, reiste de stillaser der for tørking av torsk ved eksponering for sol. Baskerne var blant de første som byttet produserte produkter i bytte mot pelsverk som franske hatters i økende grad krevde. For å gjøre dette transporterer de hundrevis av metall-gjenstander fra Europa: kniver, økser, kokekar, men også glassperler og klær. I begynnelsen behandlet baskerne hjertelig med eski-moene. Men i 1610, kidnappingen av kona til en eskimo -høvding, som i Trojan -krigen, satte fyr på pulveret. Gjennom århundret måtte baskerne beskytte seg selv og bevæpne skipene mot inntrengn-ing av eskimoer. På den annen side forble forholdet vennlig med amerikanerne, selv om far Lejeune rapporterer at en ung basker ble spist av dem under en hungersnød. Så rundt 1636 førte krigen mel-lom Spania og Frankrike til rekvisisjon av baskiske skip og mannskaper. Nederlenderne benyttet anledningen til å ansette basker for å lære hvalfangstkunsten. På bare noen få år hadde den mektige Noordsche Companie d'Hollande monopol på jakt på Grønland og Spitsbergen. Amsterdam blir det viktigste europeiske markedet for olje og hvalbein.

I 1685 hadde Baskerland bare 721 erfarne seilere, styrken til bare 18 skip. Så rundt 1700 forlot flertallet av basker og andre hvalfangere St. Lawrencebukten og fulgte flokkene av hvaler som nå er konsentrert på Grønland. (Frenette, 1996; Bélanger, 1971). Deretter fulgte hvalfangerne rutene sporet av hvalene i deres trekkreise, som fikk Yvan T Sanderson til å si : ved å følge hvalen oppdaget og erobret Vesten planeten.

Rundt 1688 anbefalte utsendinger fra kongen av England som kom til Amerika for å studere de økonomiske forholdene i de amerikanske koloniene, etter nedgangen i bestanden av bever og andre overutnyttede pelsdyr, å gjøre hvalfangst til den økonomiske motoren i østkyststatene . Hvalolje var faktisk den eneste energikilden som var tilgjengelig for belysning av husene og byene i Amerika da i full ekspansjon. I 1748 ble hvalfangst og oljehandel en kraftig faktor i amerikansk økonomisk vekst, og hjertet av denne blomstrende virksomheten lå i Nantucket, en øy utenfor Cape Cod som inspirerte Herman Melvilles berømte Moby Dick. (Williams, 1988)

Amerikanske jegere elsket å konfrontere havets tyrann, spermhvalen beskrevet av den religiøse sekten til kvekerne som den onde Leviathan i Bibelen. Likevel besatte denne store djevelen, til sin største ulykke, en enestående rikdom som elfenbenstenner, rav som er veldig ettertraktet av parfymer og spermaceti eller hvalhvite, også ettertraktet av lysmakere. (Cazeils, 2000) Faktisk gir hvalhvit en vakker flamme den klareste og lyseste av alle, og dens berømmelse gikk verden rundt på rekordtid, mens kosmetikkindustrien oppdaget den muskuløse aromaen av rav av spermhvaler og spesielt dens enorme kraft til å fikse naturlige essenser.

Hvalen ble veldig ettertraktet ettersom industrimenn utviklet nye kommersielle produkter. Krigen mellom Holland og England rundt 1780 ga et dødelig slag mot hvalfangstindustrien i begge land og tillot amerikanerne å ta kontroll etter tur. Store oljehandlere tjente stort på innovasjoner som ble brakt til markedet av handelsmenn. I 1850 sysselsatte hvalfangstflåten mer enn 70 000 mann. Den store hvalfangstperioden, der 80% av dyrene ble fanget av amerikanske hvalfangere, endte rundt 1900 (McHugh, 1974)

Hvalfett tjente som krydder og ble brukt til steking. Leveren og tungen var den mest elskede og ble spist stekt. Kjøttet ble brukt som dyrefôr. Oljen gjorde et godt smøremiddel for klokkemekanismer og andre motorer, i tillegg til å lage utmerket såpe og andre produkter, inkludert leppestifter og annen kosmetikk, nitroglyserin, malingspigmenter, trykkfarger, insektmidler etc. lakker, voks, frostvæske, transmisjonsolje, gelatin . Bein, skinn og spesielt baleen brukes også til å lage en rekke forskjellige gjenstander; hvalpenis, 5 til 6 fot lang, ble omgjort til en golfbag. Så mye at vi en gang kan snakke om en epoke med hvalen som er identisk med oljens i dag, hvor imperier ble dannet på ryggen. Tenk på selskapene med stearinlys, produsenter av moskus, medisiner, paraplyer, børster, korsetter, knapper og mer kunstnerisk, elfenbenskulptørene av spermhvaler og hornkuttere.

I denne forbindelse er Japan imidlertid et unntak. Mens i Vesten, til tross for flere salgsfremmende kampanjer, blir hvalkjøtt neppe konsumert i Europa og Amerika, bortsett fra i tilfelle mangel på storfekjøtt som i England i 1947. Bare det norske selskapet Kosmos lyktes i å skape et marked for det. i form av dyrefôr. Blåhvalen ble utryddet for å mate hunder og katter. Det er annerledes i Japan hvor kulinariske vaner med fokus på sjømat gir hvalkjøtt en unik og høyt verdsatt matstatus som erstatter forbruket av storfekjøtt.

Alle deler av hvalen brukes og spises, japanerne kaster ingenting. Onony, et deilig kjøtt fra halebunnen, brukes hovedsakelig i hakket sashimi og spises rå. Akaniku, rødt kjøtt fra ryggen og magen brukes til grilling eller omdannes til skinke og pølser blandet med munaniku (bryst) og aburasunoko (finner) One og sunoko, kjøtt og fett fra furen mellom kjeven og magen danner hvalbaconet. Fettsyrene i oljen danner margarin. Til slutt er kohige (tyggegummi),

fukiwata (lunge), kyakuhiro (tynntarm), mamawata (nyre), takeri (penis) og kaburabone (nesebrusk) førsteklasses kutt og retter. (Itabashi, 1986)

Ironisk nok var det oppdagelsen av olje i 1851 som reddet hvalen fra fullstendig utryddelse. Gradvis erstatning av hvalolje som drivstoff, petroleum, hovedsakelig parafin, innledet en ny æra. Hvaloljeprisen falt mens driftskostnadene økte. En etter en ble hvalfangerne tildelt andre virksomheter eller bare kastet. Gjenopplivelsen av jakten på det tjuende århundre tilsvarer oppfinnelsen av harpunpistolen og det eksplosive hodet av norske Swend Foyn og fremfor alt til utseendet i 1925 av fabrikkskip med skråramper bak som tillot utvidelse av den store maritime odysséen i alle de arktiske og antarktiske hav. Et slikt fabrikksskip kunne håndtere mer enn 2000 hvaler på en enkelt fisketur. Fra den dagen ble Norge en viktig aktør og i løpet av få år etablerte jeg jaktstasjoner over hele verden. Allerede i 1913 slo doktor Charcot alarm og offentlig fordømte det skamløse blodbadet på hvaler og krevde at det raskt skulle bli undertegnet en internasjonal avtale for å sikre ungkalver og etablere beskyttelsessoner. (Cazeils, 2000)

Erfaringen fra første verdenskrig demonstrerte at tilførselen av fett var Tysklands akilleshæl. Hitler forsto leksjonen og kunngjorde i 1933 at han hadde til hensikt å bygge en hvalfangstflåte. Alle bakerier og restauranter ble i 1935 tvunget til å bruke margarin som inneholder hvalolje. Dette dekretet viste tydelig at Nazi -Tyskland etablerte en krigsøkonomi.

Under andre verdenskrig økte behovet for hvalolje enormt, ikke bare for å kompensere for mangelen på vegetabilsk fett, men spesielt fordi hvalolje er avgjørende for produksjon av eksplosivt nitroglyserin i industrien. I 1938, et rekordår, ble 55 000 hvaler drept. I møte med slaktingen som ble annonsert, ble det opprettet en internasjonal hvalfangstkommisjon i 1946, den er faktisk en hvalfangstklubb som tar sikte på å gjenoppbygge hvalfangstnæringen som er alvorlig rammet av andre verdenskrig. Denne kommisjonen ignorerte i årevis råd fra sine egne vitenskapelige rådgivere om risikoen for utryddelse av hval, mens land som Island, Norge, Sovjetunionen og Japan ignorerte de uskyldige sanksjonene som ble fastsatt av en organisasjon uten makt. Det var først i 1986, under press fra regjeringene som ble stadig mer bekymret fordi befolkningen deres var bedre informert, for at et moratorium skulle forby kommersiell jakt på store hvaler.

Fra starten ble kommisjonen påvirket av økonomiske hensyn snarere enn av bevaringskravene til arten som ble hevdet av miljøvernere. Nitten land holder seg til det, etablerer kvoter, men klarer ikke å håndheve dem. I dag prøver noen land som Norge og Japan å omgå moratoriet mot kommersiell hvalfangst under påskudd av vitenskapelige studier og forskning når det i virkeligheten er en forkledd kommersiell hvalfangst. Kampen for hvalens overlevelse er langt fra over. 17. oktober 2006 kunngjorde Island at den hadde til hensikt å gjenoppta kommersiell hvaljakt, og noen dager senere ble en første hval drept og slaktet. Alt må startes på nytt.

Hvaler er for oss symbolet på den ville verden. Likevel er hvaler, delfiner, spekkhoggere, niser, hvithvaler, spermhvaler og hvaler "siviliserte" vesener som kan sang og musikk og kommuniserer med hverandre på et språk som er utviklet, for ikke å si sofistikert.

Og likevel er vi mer tilbøyelige til å tenke på eksistensen av intelligente vesener på andre planeter og galakser enn på vår egen planet. Hvor mange science fiction -forfattere har laget historier om parallelle verdener og galaktiske sivilisasjoner uten noen gang å innse at et slikt scenario utspilte seg på jorden akkurat nå?

"Kanskje vi nå skulle etablere en ny kategori av dyr, helt atskilt fra mennesket, men gitt intelligens, sosial organisasjon og en bevissthet som kan sammenlignes med menneskets. Hvis vi hadde nok ydmykhet til å godta denne muligheten, ville vi kanskje oppdage at vi er på nippet til en ny æra for å forstå livet. " (Horace Dobbs, 1977)

Hvaler er til stede i alle legender om forskjellige menneskelige sivil-

isasjoner. For inuittene symboliserer hannen seksuell virilitet og hunnen, foster- og beskyttende mor. Blant de gamle grekerne sier legenden at hvaler var budbringere i direkte forhold til gudene og personifiserte dyd, kjærlighet til mennesker og livsglede. Plinius den eldre, en romersk lærd, skriver dette forholdet mellom menn og delfiner under tegn på vennskap og troskap. De polynesiske folkene respekterer også delfinene fordi det er de som ledet dem over Stillehavets storhet til de fruktbare øyene og som reddet maori -navigatørene fra å drukne i en syklon ved å bære dem på ryggen til 'ved New Zealand -kysten. Like mye blant indianerne i Canada som blant inkaene i Peru, blir styrken og motet til orkaen eller spekkhoggeren understreket i flere mytologier. En Nootka -legende, indianere i British Columbia, forteller at en hvit ulv, utstyrt med overnaturlige krefter, ble til en orka. Siden den dagen har spekkhogger blitt sett hvite og beveger seg i pakker som ulv. I den islamske tradisjonen er hvalen det vesenet som støtter jorden som flyter på vannet og som verdens skapelse er basert på. Når den beveger seg, forårsaker bevegelsene jordskjelv. (Whales and Dolphins, Editions Elsa, 1998)

Bibliographie

BÉLANGER René (Mgr), baskerne i St. Lawrence Estuary, University of Quebec Press, Montreal, 1971.

CAZEILS Nelson, ti århundre med hvalfangst, Éditions Ouest-France, Rennes, 2000

DOBBS Horace, Follow a Wild Dolphin, Souvenir Press Editions, London, 1977

FRENETTE Pierre, History of the Côte-Nord, Les Presses de l'Université Laval, Quebec, 1996

ITABASHI Morikuni, Whale Meat as Food, Brief Perspective, Japan Whaling Association Edition, Tokyo, 1986

MCHUGH, JL, The Whale Problem, Role and History of the International Whaling Commission, William E. Schevill Publishing, Harvard University Press, Cambridge, 1974

PROULX Jean-Pierre, Hvalfangst i Nord-Atlanteren, Parks-Canada Publishing, Ottawa, 1986

SANDERSON Yvan T, Follow the Whale, Cassel Publishing, London, 1958

WILLIAMS Heathcote, Des baleines, Éditions Aubier, Paris 1988

* Alle bildene er av forfatteren © Claude Paquet

Illustrasjon Azorsk flagg og våpenskjold fra Azorene øygruppe side 1: © Pascal Gross Illustrasjon side 5: © Diana Mac Intyre - Elsa Éditions
Illustrasjon på side 6: Musée de la civilization de Québec - Elsa Éditions
Illustrasjon på side 9: Japan hvalfangstforening
Illustrasjon side 11: ukjent - Elsa Éditions